

ARNHEMISCHE SCOURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld vijfmaal weeks wordt uitgegeven, en wel op Dinsdag, Vrijdag, Zaterdag, Zondag en Zaterdag, is in de drie maanden.

VRIJDAG 6 MAART.

De prijs der Advertentie is van regels, f1.00, en voor elken centen, behalve 35 centen plaatsing.

De veroordeeling van den uitgever der Arnhemse Courant.

I.

Het hof van Gelderland heeft gemeend, het verstand vonnis der regtbank alhier niet te bevestigen. Het heeft, tot niet geringe verbazing van velen, onzen uitgever tot twee jaren gevangenisstraf veroordeeld, dewijl hij in zijne courant een artikel had opgenomen, waarin de koning *boosaardiglijk* heet gelasterd te zijn.

Het hof heeft die veroordeeling gegrond op een paar uitdrukkingen, in een ingezonden stuk onzer courant voorkomende. Het heeft die twee uitdrukkingen er uitgenomen en die alleen en buiten haar verband strafbaar verklaard. Maar op die wijs is bijna geen schrijver, die in het publiek zijne meeningen omtrent de zaken des lands zegt, tegenwoordig te vinden. Het is veilig. Men kent immers het oude gezegde: *»mij twee regelen schrifts en ik zal u aan de galg brengen.»*

De gelegenheids-wetten van 1829 en 1830, hoewel voor geheel andere tijden dan de tegenwoordige geschreven, bestaan nog, en het openbaar ministerie is in zijn regt, wanneer het, waar het schuld ontdekt, er de toepassing van vordert. Maar het zijn gevaarlijke wapenen; bij den geringsten misgreep, of wanneer men ze al te veel aanwilt, zouden zij de doodsteek worden voor de vrijheid van drukpers. Men dient ze dus streng binnen de grenzen te beperken, welke zij stellen.

De eerste plicht des regters, bij de incriminatie van eenig dagblad-artikel, is dit in zijn verband te beschouwen. Niet uit enkele zinnen kan hij de strafbaarheid leeren kennen, maar uit den ganschen samenhang. Wanneer men naar willekeur uit eenig geschrift enkele zinnen uitneemt, dan is het nooit mogelijk termen tot veroordeling te vinden. De meest orthodoxe bladen, zelfs het *Journal de la Haye*, de *Drentsche Courant*, of hoe zij verder heten mogen, zijn dan niet veilig tegen veroordeling. De schrijver heeft regt, van den regter te vorderen, dat hij de geïncrimineerde woorden in verband met de overige, in samenhang, beschouwe. Doet de regter dit niet, hij loopt gevaar den beschuldigde te veroordeelen voor hetgeen die noch gedacht noch werkelijk gezegd heeft. Het is dan niet de be-

schuldigde, die misdreven heeft, maar het is de regter, die hem ten onrechte een misdrijf ten laste legt.

Het geldersche hof heeft dit uit het oog verloren. Het heeft de twee zinnen, door het openbaar ministerie van boosaardigen laster tegen den persoon des konings beticht, alleen genomen en er nu eene beschuldiging tegen den koning in gelezen, welke, in verband met het overige beschouwd, klaarblijkelijk alleen op den heer VAN HALL ziet. Volgens het hof, zou het stuk *»Vreemde dingen»* den koning *»als onkiesch, verwaten en onbeschoft aan de verachting zijner medeburgers blootstellen.»* Wie, echter, die het stuk gelezen heeft, ziet niet in, dat de schrijver die hoedanigheden alleen aan den heer VAN HALL toeschrijft en de troonrede op zijne rekening stelt? Hoe is het mogelijk, dat, zoo als de heer D. D. uitdrukt, die onkieschheid, verwatenheid en onbeschoftheid van den heer VAN HALL, niet dien heer, maar den koning aan de verachting zijner medeburgers zouden blootstellen? Hoe kunnen woorden, beleedigend voor het karakter van den heer VAN HALL, boosaardige laster wezen tegen den koning? En, intusschen, zijn het deze woorden voornamelijk, welke tot de veroordeeling geleid hebben. Want de andere geïncrimineerde zin, dat men *»niet de troonrede niet zonder stuip-trekkingen of flauwten lezen kan; bij de lezing de azijnflesch in de eene en de troonde in de andere hand moet houden, — heeft bij het hof minder gewogen, en inderdaad er behooren heel wat verdraaijngen en drogredenen aangewend te worden, eer men door die uitdrukking zal kunnen gezegd worden iemand aan de verachting zijner medeburgers te hebben blootgesteld.*

De koning heeft die woorden voorgelezen en heeft dus *»eene rede gehouden, welke geene achting verdient, welke onkieschheid, verwatenheid en onbeschoftheid ademt, en wel in die hooge mate, dat die troonrede niet zonder flauwten of stuip-trekkingen gelezen worden kon.»* Wanneer het hof gezegd had, dat uit de woorden des schrijvers volgde, dat de koning aan de Staten-Generaal eene rede had voorgelezen, welke de onkieschheid, verwatenheid en onbeschoftheid van den heer VAN HALL ademde, dan had men ten minste den zin des

schrijvers juist teruggaveven, hoewel er nog op aan te merken zou vallen, dat de schrijver over de troonrede als opstel gesproken heeft, niet over het uitspreken of het ongepaste van dat uitspreken, en dat hij dat opstel aan den heer VAN HALL toeschrijft. Zal de koning als onkiesch, verwaten en onbeschoft bij zijne medeburgers gebrandmerkt zijn, wanneer hij een stuk voorleest, waaruit niet zijne onkieschheid, verwatenheid en onbeschoftheid, maar die van den heer VAN HALL blijkt? Wanneer de schrijver gezegd had, dat het onkieschheid, verwatenheid en onbeschoftheid verraadde, zulk een flauw en onbeduidend staatsstuk als de laatste troonrede voor te durven lezen; wanneer hij dus die gebreken niet aan den heer VAN HALL, maar aan den koning zelven had toegeschreven, — dan, ja, zou de persoon des konings gelasterd geweest zijn; maar nu juist het tegendeel heeft plaats gehad, nu juist die hoedanigheden aan een ander toegeschreven worden, — is er aan geen laster des konings te denken, gelijk uit den ganschen inhoud van het stuk die bedoeling ook verre van den schrijver blijkt geweest te zijn. Wat stelt ons bloot aan de verachting onzer medeburgers? een staatsstuk op te maken, dat, de schrijver zegt niet *»verachting»*, maar alleen dat *»geene achting verdient»*, of het voor te lezen? Het laatste kan geschieden ook zonder dat men zich daarvoor compromitteren zal. Bij het voorlezen merkt de toehoorder spoedig, dat niet hij eigenlijk daar spreekt, welke voor hem staat, maar een ander, wiens karaktertrekken hij uit dat stuk ontdekt; de lezer zoekt er niet de kwade hoedanigheden in van den voorlezer, maar van den steller; tegen dezen rigt hij nu zijne redenen; tegen dezen alleen rigt hij zijne beschuldiging. Het voorlezen is een heel geheel onverschillig feit; hij bekommert er zich niet over, hij ziet daar geen kwaad in, hij denkt noch spreekt er van. En desnietteenstaande wordt hij uitgever tot tweejarige gevangenisstraf tegen dat voorlezen veroordeeld; waarvan jota noch tittel in het gansche stuk voorkomt. Men noemt laster tegen den koning, die voorlas, hoedanigheden door den heer D. D. ten laste van den waren opsteller van het stuk toeschreef. En dat wel gebreken van het karakter des opstellers, die den voorlezer

geheel vreemd kunnen zijn en welke ook dezen niet toegeschreven worden. Mag men aannemen, dat de voorlezer door dat lezen het karakter van den opsteller aanneemt? Waarom hier dan aan die voorlezing zoo veel kracht toegekend? Wij zullen dit nader zien.

Buitenlandsche berigten.

PRUISSEN.

Breslau, 25 febr. (des namiddags ten 3 ure.) Krakau is in handen der insurgenten, die behoorlijk georganiseerd zijn. De generaal Szembek voert hen aan. Zij bestaan uit de krachtige Krakansen, zijn met zeissens gewapend en dragen allen rode mutsen met een graansbonten rand. Krakau is bereids grootendeels door hen geplunderd. De heer Kirchmaier verhaalt, dat zijn eigen zoon is gedwongen geworden, om op hem, toen hij vluchtte, te wuren. *Galicie, Podolië en Volhynie zijn openbaar opgestaan.* De zaak schijnt zeer ernstig te zullen worden. Ten 1 ure kwam alhier een estafette uit Berlijn voor den graaf Brandenburg aan, welke het bericht medebringt, dat of een gedeelte der krijg-reserve, of de landstroom oopgeroepen zal worden. Tot bezetting voor Breslau zal een of zullen twee bataljons garde, of, — gelijk een ander bericht luidt, — het garde-regiment »Keizer Frans» en het garde-huzaren regiment aanrukken. De brug, welke de communicatie tusschen Krakau en Podgorze daartsteit, is door de opstandelingen door middel van buskruit vernietigd geworden. Twee latere aanvallen, door de postenrijksche troepen op Krakau gedaan, zijn met verlies afgeslagen geworden. In het krakausche gebied en de aangrenzende provincie-distrikten zijn afschuwelijke buitensporigheden gepleegd. Vele honderde families, met name Duitsche, vlieden naar Silezië en Oostenrijk. Uit het koninkrijk Polen streemen geheele scharen ter hulpe toe. Deze, vooral de kavalierie, zijn goed georganiseerd. Alle hooffden dragen witte uniformen met geborduurde kragen, mutsen met kokarden, enz. Met voetschok is met allerlei wapentuig, meest met dolken en zeissens gewapend. Morgen nader berigt.

Bromberg, 20 febr. Men wil hier weten, dat het geheele plan der Poolsche zamenzwering zou ontdeld zijn. Volgens hetzelfde zou de bezetting van Poesk, Bantzig en Thorn met *veertig omschrijft* (P) en vervolgens een algemeene slagting gehouden werden van allen, welke niet Poolsch en niet roomsk-katholiek zijn. Wijders zou Polen hersteld worden in zijn vroegeren omvang, en een *Czartoryski* of een *Teopolski*-koning van Polen en de aartsbischop van Gnesen, als permanent gezant van den paus, ook tevens provinciaal der jezuiten-orde zijn. Het leger zou uit vier legerkorpsen van 24 tot 30,000 man bestaan; namelijk, het legerkorps van Groot-Polen, dat van Galicie of Krakau, dat van Lubla en het kroons-legerkorps. Men geloofte er van wat men gewilliglijk jinde. (Zie Fr.)

FRANKRIJK.

Paris, 2 maart. Heden heeft de Kamer zich onthoudig gehouden omtrent het benoemen van een zesden kandidaat tot de betrekking van commissaris van toezicht over de administratie van die der diagnose's en consignation.

Men zegt, dat eene vergadering van bankiers bijeen kwam te Parijs plaats hebben en zij zich bezig hielden met het bestaande politiek van de Kamer van koop-handel aldaar, betreffende de meer maatschappelijke be-galing van den verkrijging der heugens de Change.

De bisschop van Chartres gaat weder uit tegen de wijsbegerte en wel bijzonder tegen die van den heer Courcier, hij schrijft aan dien wijsgeer dwalingen toe, welke de heer Courcier zelf met zoo veel meer als juistheid heeft wederlegt.

De *Courcier Français* maakt eene politiek bekend, die men op zijne bureaux kan teekenen, waarbij men de vrijheid van onderwijs vraagt.

De politie heeft deze dagen te Parijs een gemiddeld aantal misdrijven begaan, welke ge-vaarlijk voor het volk zijn. Men heeft te Parijs een den minderen stand, als dienstboden, bedienden, enz. gezocht werd. De bezoeker van die soort verloor in eene zijde 400 franken verloren te heb-ben, het daar gebruikte spel was *vingt-et-un*.

— De oorlog tegen *Abu-el-Kader* is tot hetzelfde standpunt teruggekeerd, als voor dat hij zoo honderde malen door onze troepen vernield is geweest; hij verschijnt overtuigd, brengt stammen, die zich onderworpen hadden, op nieuw in opstand, en als onze legers opdragt, om hem nogmaals en nogmaals te vernietigen, om hem als een spook, om op eenig punt weder hetzelfde te beginnen.

BELGIE.

Brussel, 3 maart. In eene particuliere correspon-dentie, uit Brussel aan het *Journal de Charleroy* geschreven, vinden wij de volgende bijzonderheden over de zaak der heeren de *Ridder en Borguet*.

Die heeren spreken veel minder tot hunne verontschuldiging dan wel tot bezwaar van vele voornamen lieden; hetwelk men afleiden kan uit het steeds vermeerderend aantal getuigen, welke op hun verzoek voor den regter van instructie geroepen zijn. Vallen zij, dan zullen zij, zoo al niet een goed, dan toch zeker een voornaam gezelschap in kunnen val medelapen. Het betreft nu, niet meer alleen den tannet van Cumptich, maar ook dien van Vesdre, en vele andere ondernemingen.

De onkosten des tunnels van Vesdre zijn een tweemaal dan eens in rekening gebragt. Leveranciers van allerlei materialen hebben de lijst ingediend van de geschenken, die zij hebben moeten doen aan de hooge beamten van den spoorweg, en tot zelfs de horlogiemaker heeft pendules ten geschenke moeten geven, om met het onderhoud der uurwerken aan de stations belast te mogen blijven.

Alle oud-ministers van openbare werken zijn ge-heoord, nimmegenomen de heer *Nothomb*, die erinwel spoedig daaraan onderworpen zal moeten worden. De heeren de *Theux* en *Rogier* zullen bij de assises het hoofd regt kunnen houden, maar de heer *Des-maisieres*, zal overtuigd worden van onvergeeflijke inschikkelijkheid jegens zekere beamten. Men gaat onder anderen werken, die vlotheid zijn, (te handelen voor tot welken prijs) voor dat de toestemming daarin was gevraagd en verkregen. Men zegt, dat de heer *De-champs* zich, meer dan zijne betrekkingen veroorloof-den, heeft gewikkeld in verscheidene industriële onder-nehmungen, maar in deze zaak schijnt hij niet betrokken te zijn.

Dit stelsel van geestveroorde bereoving der publie-ke geldmiddelen heeft eene zooveel te hevigere verbit-tering doen ontstaan, dewijl de toestand der arbeidende klasse zeer ongelukkig is. De heeren *Des-maisieres* en de *Mautmaere* hebben nog omlangs bij den mi-nister van binnenlandsche zaken de onmogelijkheid berigten ingeleverd over de ellende en de heerschende ontveerdenheid in de beide Vlaanderen.

† **Brussel, 3 maart.** Het verslag der centrale sec-tie over het wets-ontwerp, betreffende het tol-tarifet, is in de zitting der representanten van gisteren door den heer *Delhaugne* ter tafel gebragt. Het bevat een velle-dig overzicht van den loop der handelsbetrekkingen met de Nederlanden, en besluit voorts, met eenparige stem-ming in alle sectieën en in de centrale séttie, tot de aanmeening van het wets-ontwerp, behoudens enkele daaraan voorgestelde wijzigingen.

— »Wat de ministeriële crisis betreft, wordt ditmaal door den minister van *financien* te kennen gegeven, dat daarover spoedig openingen zullen worden ge-daan, doch daarin geene beweegreden voor de kamer ligt om haast zittingen te scherven. Men heeft opge-merkt, dat de heer *De Weyer* medegedeeld worden van den minister van *justitie* in de vorige zitting, niet zoo als men ze gehoord had, in den *Moniteur* zijn opgenomen. Het was bijna's vijf ure, toen de ver-gadering tot heden schiedde.

— Mr. en mad. *Bates* van Londen, (weduwen van den schonevader van den heer van *de Weyer*) waeren zoo men leest *met madame van de Weyer*, huune dochter, onder de genoodigden tot het groot diner van zondag ten hove. Voor het diner, had de koning, alleen door twee adjudanten vergezeld, te voet langs de straten door de ontelbare menigte det om den *grand carnaval*dag opgekomenen kijklustigen gewandeld.

— (Des avonds.) Hozeer de *Moniteur* omtrent de wet zeer veronlijk bestaande ministeriële crisis nog geen anderzigt heeft, kan het de aan den minister van *justitie* ingedragene ondestervang voor het departement van oorlog in eene werkelijke aanspelling op *interne* zoude veranderd zijn, is, echter, aan de ontbinding van het gansche kabinet niet meer te twyfelden; en

hoort men, daarentegen, dat alle ministers gisteren aan den koning hunne demissien hebben ingediend. Men zal zich herinneren, dat dit op gelijke wijze het geval is geweest vóór de tegenwoordige samen-stelling, maar dat alstoen, behalve de demissie van den generaal *Coblet*, die in geen geval wenschte aan te blijven, alleen die van den heer *Nothomb* aange-nomen is.

Binnenlandsche berigten.

Amsterdam, 4 maart. In de vergadering van den Achtb. raad dezer stad van heden zijn tot leden der staten van de provincie Noord-Holland gekozen: de heeren *Claude Daniël Crommelin* en *Pieter van Eeghen*, in plaats van de heeren mr. *H. C. Hoofst Gräafstund*, benoemd tot lid van het provinciaal gerechtshof, en van wijlen mr. *J. M. van Reenen*.

† **Gravenhage, 3 maart.** Uit eenen particulieren brief, geschreven aan boord van *Zr. Ms.* oorlogsbrik *Courier*, kapitein-luitenant *Wenters*, verneemt men, dat die bodem, in het begin van november jl., aan de Kaap de Goede Hoop gearriveerd is. De ekwipaasje was wel. Na een verblijf van eenige dagen en gast-vrij onthaal der bewoners, onder anderen, van den heer predikant *Paure*, en te Groot-Constantia van den heer *Kloets*, verliet de brik den 11den november de Tafelbaai, en verseyde haast koorts langs de Kaapkus, Sinaat van Mosambique, het eiland Ma-dagascar, langs Paulus en Amsterdam, tot Batavia, alwaar zij den 24sten december het anker liet vallen en *Z. Bro.* den gouverneur-generaal met 21 schoten salueerde. *Z. Bro.* even als de schout-bij-nacht van den *Sasak* bezonden zich op Buitenzorg; De stat-major van den *Courier* verkeerde in goeden welstand; men wil, dat dit schip het regat *Ceres* te Padang zal aflossen.

† **Gravenhage, 4 maart.** Heden morgen ten elf ure is de zitting der Tweede Kamer van de Staten-Generaal, ingetrokken, het aanbieden van een lijst van drie kandidaten tot aanspelling der openstaande betrekking van lid in het kollegie van raden en ge-neraalmeesters der munt, bij den koning toegelaten en heeft zij hare taak voltragt.

— Heden morgen zijn acht personen, naar heden van arrest alhier overgebragt, verdacht zich te heb-ben schuldig gemaakt aan de mishandeling en ver-wonding van twee militairen, die zich nog altijd in gevedrijken toestand bevinden. Gisteren heeft in a zijne kommissie roep commissie plaats gehad tusschen de militairen en de verwoonden, welke naar men verzekert, veel heeft bijgedragen tot het in hechlenis nemen van de vermoedelijk schuldigen. De commissaris van politie, de heer *Waldeck*, heeft zich, van het eerste oogenblik van het plaats gehad hebbende aanvallen uitgebroken met ijver bezig ge-houden om de verantwoordelijkheid van deze aan het licht te doen komen.

— Heden morgen zijn acht personen, naar heden van arrest alhier overgebragt, verdacht zich te heb-ben schuldig gemaakt aan de mishandeling en ver-wonding van twee militairen, die zich nog altijd in gevedrijken toestand bevinden. Gisteren heeft in a zijne kommissie roep commissie plaats gehad tusschen de militairen en de verwoonden, welke naar men verzekert, veel heeft bijgedragen tot het in hechlenis nemen van de vermoedelijk schuldigen. De commissaris van politie, de heer *Waldeck*, heeft zich, van het eerste oogenblik van het plaats gehad hebbende aanvallen uitgebroken met ijver bezig ge-houden om de verantwoordelijkheid van deze aan het licht te doen komen.

† **Herzogenbosch, 3 maart.** Heden is alhier van-konkelijk aangebragt de persoon van *Peter van der* doodsgraver te *Hadwijk*, verdacht van in den middag van 26 februari het graf van een dienstdien-achtend heere weggevoerd te hebben geroerd en de kist van hare versterken, ringen, enz. te hebben beroofd. Naar men verneemt is de mr. metselaar *W. F.* te *Hadwijk*, wiens verzekerde huis op den 3den februa-ri jl. in brand geraakte, waarschijnlijk werd ge-blincht, doch hetwelk op den 23sten februari daar-aanvolgende wederom in brand gelogten zijnde, tot-taal afbrandde, mede herwaarts gevaarlijk opgebragt.

† **Utrecht, 3 maart.** Op de gewone vastenavond paardennmarkt van gisteren zijn 609 paarden ter markt gebragt. Daar fransche epeesopers was de markt de-vaardig; de meeste paarden, die door deze zeer redelijke prijzen gekocht en naar Frankrijk vervoerd, — Het provinciaal hof alhier heeft den 25sten dezer uitspraak gedaan op het hooger hof, door *J. van der Vegt* ingeteeld tegen van vermits der arrondissement-regbank *Milleville* hij wapenshattelec-tigen van de *van*, het een jaar gevangenis was veroordeeld. Het hof heeft dat vonnis, wat de hoofd-saak betreft, bevestigd, doch den appellaat slechts

veroordeeld tot eene gevangenis voor den tijd van drie maanden.

Men verneemt dat P. Z. en mevrouw de weduwe van I. geboren Z. uit Baarbrugge, op morgen voor de correctionele kamer der arrondissement-regtbank alhier zullen terecht staan, als daarnaar door de raadkamer dier rechtbank, verwezen; de eerste ter sake van op onderscheidene dagen in het laatst van het vorig jaar te hebben gehouden en alzoo opgericht een *genootschap* of gezelschap van meer dan twintig personen, met oogmerk om zich bezig te houden met onderwerpen van godsdienst, zonder toestemming van de regering; en als hoofd of bestuurder daarbij tegenwoordig te zijn geweest; en de andere op gemelde dagen, ook zonder vergunning, het gebruik van eene kamer ten harent ter bijeenkomst te hebben toegestaan. (Av.-P.)

Groningen, 2 maart. Naar men verneemt, bestaat bij de heeren studenten onzer hoogeschool het loffelijke plan, om, bij gelegenheid van het nieuw stichting akademiagebouw alhier, ook van andere zijde blanke personen, hoewel ook hun de luister onzer hoogeschool ter harte gaat. Men heeft, namelijk, onder anderen, het plan gevormd, om een standbeeld te doen vervaardigen van den beroemden *Ubbo Emmius*, den voorwarden eersten rector der Groninger hoogeschool. Hopen wij, dat dit plan al de ondersteuning vinde, die het verdient, en dat onze nieuw te stichten akademie met de beelden prijke van haren eersten bestuurder; ook ten blijke, dat de nakomelingschap de verdiensten der voorgangers ten allen tijde blijft op prijs stellen.

Zuiderbode. Wij zien, dat de pleitrede van den heer Mr. J. H. E. Boissevain, waarin hij de peremptoire exceptie, die, volgens zijne meening, tot de vernietiging van het vonnis niet alleen, maar ook tot vernietiging van alles, wat na het bevel van rechtsingang op 21 november in deze zaak geschied is, ontwikkeld heeft, in haar geheel in het thans verschenen 3de nummer van den *Utopisch-Politischen Snelwagen* is afgedrukt. Wij hebben te kennen gegeven, dat wij de uitgave dier rede ook uit het oogpunt van rechtswetenschap belangrijk achtten, en twijfelen niet, of zij zal met algemeene belangstelling gelezen worden. Het is de bedoeling, dat de heer Boissevain met de heer van Dam, en met veel juridische kenners van gemaakte beschouwingen vereenigen, dan ware deze gansche zaak afgedaan; want de hooftde tijd tot het instellen eener vervolging ter dier zake intusschen verloopen zijnde, zou de verjaring niet toelaten, dat er tegen de *Krijg der Troquards* eene nieuwe instructie werd aangebragt. (Do)

Arnhem, 5 maart. Aan het slot van het bericht der veroordeeling van onzen uitgever, door het gerechtshof, is de volgende *Gravenhagische Nieuwsbode* van verleden zaterdag, jeest men, dat de heer Mr. Dirk Donker Curtius na de ontvangst der tijing van de veroordeeling per stoom naar herwaards terugkeerde. Dit is geheel en al het zijden de waarheid; integendeel, onze drukker is, dadelijk nadat het hof het arrest had uitgelezen en hij den heer griffier verzocht had, de acte van sessie te willen opmaken, naar's Gravenhage vertrokken, ten einde het nationaal der heeren Donker voor de Gravenhage. (Do)

De raad der stad Amsterdam heeft den heer W. Moll, predikant alhier, benoemd tot voogdzaam, aan het atheneum aldaar, in de godgeleerdheid, kerkelijke geschiedenis, enz. — Hoezeer wij die keuze ook mogen toejuichen, zoo zal de protestantsche gemeente van Arnhem, indien hij haar mogt verlaten, het gemis van dien waardigen leeraar zeer betreuren; maar zijn nutmend voorbeeld, zijn aangename omgang en zijne diep ernstige leerredenen, roerend uitgesproken, aller harten boeijen.

WESTINDISCHE KOLONIEN.

Paramaribo, 3 jan. Onze dagbladen bevatten eene publicatie van den 29sten december 1845, waarbij voor het jaar 1846 vrijstelling van inkomende rechten wordt verleend op den invoer van werkvee en van werkgereedschap voor het landelijk verblijf.

In de bij deze publicatie bepaaldelijk aangewezen voorwerpen zijn:

1o. Alle soorten van veen, dat elders met vrucht wordt gebruikt tot het aantrekken van ploegen en eggen of van andere werktuigen, dienstbaar tot het omwerken van den grond.

2o. Alle soorten van ploegen en eggen en andere werktuigen, ten doel hebbende het omwerken van den grond, en welke door middel van trekvee worden benuttigd.

3o. Alle soorten van karren, wagens en sladen, dienstbaar tot het vervoeren van producten van den landbouw of wel van meespecieën.

4o. Alle soorten van werktuigen, dienstig om de verdere bearbeiding te vergemakkelijken van ingezamelde producten, als: van koffij, katoen, maïs, rijst en olie-gevende nooten en zaden.

5o. Zoodanige landbouwkundige handwerktuigen, welke of nog niet alhier aangeroerd worden, of van betere hoedanigheid en constructie zijn dan de alhier thans in gebruik zijnde plantaadje-werktuigen.

Ingezonden stukken.

IK aan GJ.

II.

Waarde Zwager!

Mijne vorige missieve was voorzeker geen van de »prettigsten»; ik gedank u ditmaal eene meer lieflijke te schrijven. Wij zijn gebleszen, meen ik, aan het sluiten van de vergadering der Kamer, welke gebindigd was met het met algemeene stemmen vernemen mijner allerliefste voordragt. Ik had, volgens de snelschrijvers, gezegd in de Kamer: »Indien het gesprokene buiten de Kamer ware gezegd, ik zoude het voor laster verklaren.»

De heer VAN DAM, nitgaande van geheel »eenzijdige» beschouwingen, schaan in die wending van mijn spraakgebruik eene aantijging van laster ten zijnen laste te vinden en was er almachtig boos over; en ter recht, want, verdiend of onverdiend, ten aanhoore der geheele natie, voor lasteraar te worden uitgemaakt, kan niemand convenieren, zou zelfs mij, op hoe verheven standpunt ook geplaatst, zeer onwelkom zijn; zelfs kan ik niet hebben, dat men mij voor schalk of schelm nitmaakt, — adres aan de veroordeeling van dien *commis-voyageur ad f 25* beete. Ik zal die trekvogels en pamphletisten wel *mores loran*. Welnu, de heer VAN DAM schaan op zijn teenen getrapt en dat moest, — het leet zich ligtelijk begrijpen, — er af. Zoals het zich liet denken, van de *edelvondende heer mij of dwingen*, mijne woorden terug te nemen, of mij misschien wel een zespouder in mijn *corpus administratum*, om eens eene heel heelijke administrative uitdrukking te bezigen. Wat nu mij betreft, — ik had noch in het een, noch in het ander grooten lust; mijne woorden intrekken was niet zeer vereerend, en een stuk leed is een zeer indigest eten. Gij zult mij toeroepen: »transigeer! transigeer!» Maar, siffive, hoe woudt Gij, dat IK op eene geheel persoonlijke, particuliere kwestie *buiten de Kamer* het allereerst beginsel van een constitutionelen representativen regerings-vorm toepaste? Gij zult zeggen: »wel, zoo ooit, dan zijn daarvoor hier termen. Is de heer VAN DAM niet een voorstander van beginselen, van recht-constitutionele beginselen; en is hij niet representant, die representatief moet getraceerd worden?»

GJ kunt zeggen, wat GJ wilt, maar IK zal doen, wat mij goeddunkt. IK zie het maar al te goed, dat ook GJ al te *eenzijdig* zijt. Neen, vriendjelief, IK wil of heel iets anders op; geene »slimheid», — maar de handige heeren *snelschrijvers* en *nijckenstran* zich uitdrukten, maar eene goed? — neen, met uw verlot, geen vond, maar een zeer goeden, regten en opregten weg. IK had, altijd volgens de authentieke snelschrijvers, gezegd:

»Indien het gesprokene *buiten de Kamer* waren gezegd, IK zoude het voor laster verklaren.»

Wat nu volgt hiervan? Immers, onvermijdelijk dit, dat nu, nu het gesprokene in de Kamer was gezegd, IK het niet voor laster hield? Daar hadt GJ in al uwe hooggeleerdheid niet aan gedacht: is wel? Maar, dat komt er van, als men de zaken nit een »eenzijdig» oogpunt beschouwt. Mijns bedankens, moest die de geheele beschuldiging van laster reeds daarvoor vervallen, dat het voorgesallene voorviel in de Kamer, en *buiten de Kamer* kon er geene kwestie van laster zijn; want ik spreek den heer VAN DAM, zoo te zeggen, nooit. Maar het was niet eens noodig dat IK van deze *slimheid*, zooals de heeren *snelschrijvers* en *nijckenstran* zouden zeggen, eene slimheid, — welke eigenlijk niets dan eene slimme *waarsheid* is, — gebruik maakte; immers waren mijne woorden, gelijk het veelal daarmee gaat, voor »veel-

»zijdige» nitlegging vatbaar. Van transactie, evenwel, wilde IK niets weten; want mijne zaak stond waarlijk zeer goed en IK besloot regt door zee te gaan.

Terecht of ten onrechte, — dat doet er hier niet toe, — had IK de Kamer, in hare oogen, aanleiding tot antipathie gegeven, — ze was tegen mij gestemd en, men heeft gezegd, dat zij mede nit dien hoofde mijn ontwerpje afstemde. IK was dus en aan de Kamer en aan het geerbiedigd hoofd van den staat, en aan de natie, en aan IK eene krachtdadige poging tot herstel der goede verstandhouding en tot amortisatie van de Kamer-antipathie verschuldigd; het beste middel daartoe kwam mij, wat de Kamer betreft, voor, zoo als IK U in mijn vorigen reeds deed gevoelen, te bestaan in een lekker dinetje. Zoo gezegd, zoo gedaan, IK inviteerde de geheele Kamer en *corps* op een maaltje, hetwelk *troullus* en *aprius* zou hebben doen watertanden en buiktrillen, 't was eene heele *nonvoorziene* uitgaaf, maar dat kan er wel op overschieten.

Wat den heer VAN DAM betreft: — dezen moest IK door explicatie mijner woorden en betuiging mijner bedoelingen tot andere gedachten brengen. Ook mijner bedoelingen; want wat een openbaar ministerie er ook van zegge, dat de *dolus* bij laster moet gepresmeerd worden, — IK, die het geheel veel beter overzie, die geconijt ben in de wijsbegeerte van het regt. IK kan mij daarmee maar niet zoo glad weg verzoegen; immers, wanneer IK iemand, mijns ondanks en tegen alle opzet aan, laster, dan is het toch mijne bedoeling niet geweest: is niet? De heer VAN DAM had tot *secondant*, — een onheilspellend en leelijk woord in eene positie als van IK, — den baron VANHUIJS gekozen. IK nam tot middelaar den luitenant-generaal THIR, eene *Excellentie*, als IK. Deze beide heeren, die mede sterk voor eene schikking, — geene eigenlijk gezegde transactie, pas op! — waren, kwamen overeen, dat de heer VAN DAM zich gevoegelijk zou kunnen te vreden stellen met de opregte verklaring mijnerzijds, »dat IK geene de minste intentie gehad had, den heer VAN DAM te beleedigen.» eene verklaring, welke IK den heer THIR reeds terstond na de onbehagelijke verwerping met *algemeene* stemmen gedaan had.

De heer VAN DAM betuigde met die verklaring, gevoegen te zullen nemen, zoo zijne raadslieden en medeleden der Kamer van meening waren, dat hij daarmee in zijne eer hersteld was. Die raadslieden nu betuigden, dat de heer VAN DAM zich gevoegelijk met die verklaring konde te vreden stellen en IK legde dus, ten huize van den baron VANHUIJS, de volgende plegtige en opregte verklaring af, dezelfde met luider stemme voorlezende:

»Dat IK nimmer zoude aarzelen verschooning te vragen, indien IK ooit *onwillekeurig* iemand beleedigd mocht hebben: dat IK mij echter in dezen *geheel vrij* kende van alle beleediging of van beleedigende *bedoelingen*, gelijk IK zulks reeds *edelijk* in de Kamer verklaard had, toen IK nit het antwoord van den heer VAN DAM aan den president ontwaarde, dat deze mijne woorden had opgevat, alsof IK hem van laster had beschuldigd; dat IK dus alsnog kon verklaren, dat IK geene de minste *intentie* had gehad, den heer VAN DAM van laste te beleedigen door de door mij gebrachte uitdrukkingen; dat IK bedoelt had, dat IK den *PERSON*, die *buiten de Kamer* die zaak aan den heer VAN DAM mogt hebben medegedeeld, zoude beschouwen als een lasteraar.»

En hiermede nu was die nodelige zaak *buiten de Kamer*, dat is *binnenshuis*, getermineerd; de heer VAN DAM had zich de publicatie mijner verklaring voorbehouden en dit nu moest *binnen de Kamer*, dat is *buitenshuis* plaats hebben. Gij begrijpt, dat IK geene de minste zwaarigheid maakte, om die afkondiging te laten doen in de Kamer, want de *WAARHEID schuwt het licht* en de *publiciteit niet*. De zitting der Kamer van 25 februari was voor die plegtheid bestemd. Na verslag omtrent ingekomene petitiës tot het in aanmerking komen bij het vergeven van het raad- en generaalmeesterschap der munt, enz. nam de heer VAN DAM het woord en bragt een getrouw rapport nit omtrent de geschiedenis en den afloop der kwestie tusschen hem en IK.

IK zat zulks hier niet verhalen, dewijl IK se u reeds hier boven medegedeeld heb. Na den heer VAN DAM kreeg IK het woord, IK zeide, volgens den gehaten *Arnhemmer*, dit:

»EDELMOEDIGE HEEREN!

»IK heb geen oogenblik geaarzeld, om aan den »geachten vorigen spreker de gevraagde magtiging »tot openbaarmaking te verleenen. Wat zijn Edel- »mogende heeft medegedeeld, is volkomen overeen- »komstig met het werkelijk gebeurde. IK VERHEUG »mij des te meer over deze openbaarmaking en zeg »den (geachten) spreker daarvoor DANK, omdat daar- »door ook buiten deze vergadering zullen voorgeko- »men zijn alle »eenzijdige» (mijn enfant chéri!) »voorstellungen, welke MEN reeds zooverre heeft »durven uitbreiden, dat men het volum van U Edel- »Mogenden, — die verwerping met ALGEMEENE STEM- »MEN, — over een ontwerp van wet in ver- »band heeft durven brengen met een persoonlijk in- »cident.

»Voor het overige zal IK, vooralsnog, mij weder- »houden van eenige meening te uiten omtrent het »vraagstuk, of IK, na dat volum, al dan niet aan »het hoofd van het departement van financiën zal »kunnen blijven.

»Daarom zal IK niet vooruitloopen de beschouwin- »gen van het geëerbiedigd hoofd van den staat en »zal men mij wel willen veroorloven, mijne eigene »rijpe overweging voor te behouden.

Daarop verklaarde de voorzitter, onze RAUCH, de vergadering te zijn gesloten.

En hiermede nu en op deze voor beide partijen even vereerende wijze, eindigde de kwestie tusschen den heer VAN DAM en IK. Misschien zult gij met velen uitroepen: »zoo ergens, dan geldt hier het:

Purturbant montes, natus est ridiculus mus!

Het zou een bewijs zijn uwer overhelling tot het »zwak der oppositie, het zwak der eenzijdige voor- »stellungen.» Immers in de geheele zaak heeft nie- »mand, (enzij hij het geheel niet beter overzie of »door kwaadwilligheid verblind zij, barende bergen »kunnen ontwaren en dus kon er wel geene kwes- »tie zijn van de bevalling van eene muis. Ver- »geef mij de beeldspraak. Intusschen hoop IK har- »telijk, dat IK nosit weer eenige kwestie met den »heer VAN DAM moge hebben, of zij moet zoo goed »aflopen als deze. Gij zult opgemerkt hebben, dat »de kwestie, of werkelijk die bewuste gecrimineerde »circulaire aan mijne hoofd-ambtenaren of anders aan »iederzamen ambtenaar verzonden zij, niet is uitgemaakt »geworden. Sub iudice lis manet.

IK zal uw getuid niet uitputten. Bij voorkomen- »de gelegenheden meer. Misschien schrijft IK u nog wel »eens over de beide laatste zinsneden van mijne boven- »staande Kamerredening en dit, opdat alle mogelijke »eenzijdige beschouwingen worden voorgekomen.

IK.

(Postscriptum.) Tot mijne groote verbazing heb IK uit het *Nederland* van deze dagen gezien, dat de woorden, aangaande het *Handelsblad* door mij gebezigt: »het leutert weer als eene kip zonder kop» geheel abusievelijk door »hetzelve» *Nederland* zijn opgevat geworden. IK dacht, dat het *Nederland* zich niet met kwestien (politische) inliet en meende in allen gevalle, dat het niet dom genoeg was om woorden, blijkbaar satirisch-ironisch, in volen ernst op te nemen. IK zie, dat IK mij daarin bedrogen heb en aarzel dus geenszins hier te verklaren, dat hetzelve *Nederland* redeneert als twee kippen zonder twee koppen en dat het dus verre bij het *Handelsblad* achterstaat. Men moet toch maar het geheel veel beter overzien, zoo als IK. *Omnia facta sunt!*

Aan de Redactie.

In antwoord op de aan de vrienden van waarheid en orde in uw geëerd dagblad van den 8ten februari jl. door den heer J. F. VAN DER HAYDEN, notaris te Bindhoven, verzochte inlichtingen omtrent de vraag, of tegen den burgemeester, die de acte van openbare verpachting van 's rijk's tollin heeft verleden, wegens dit empietement op de functiën der notarissen, eene actie tot schadeloosstelling is geboren, zij deze heer opmerkzaam gemaakt, dat die vraag afhangt van de andere vraag: of dat hier inderdaad empietement op de functiën der notarissen heeft plaats gehad?

Het beheer der domeinen wordt geregeld door een reeks van speciale wetten en verordeningen. Alvorens dus op grond of volgens de beginselen der algemeene burgerlijke wetgeving of der wet op het notaris-ambt te beslissen, dat het bestuur der domeinen, even als ieder bijzonder persoon, soude gehouden zijn van het

ministerie der notarissen voor openbare verpachting van 's rijk's tollin gebruik te moeten maken, wanneer gemeld bestuur zich eenen deugdelijken titel wil verschaffen, is het voorzigtig en volstrekt noodzakelijk, die speciale wetgeving te raadplegen.

Indien genoemde heer notaris zich die moeite had willen getroosten, zou hij zich hebben kunnen overtuigen, dat het bestuur der domeinen voor het opmaken der acten van verpachtingen en van alle andere administratieve handelingen ongehouden is het ministerie der notarissen te bezigen.

Immers bij keizerlijk deereet van den 8ten november 1810 (*Bulletin des Lois* no. 327bis) werd in deze provincie, behalve eene menigte andere speciale wetten, betreffende de nationale domeinen, exécutoir verklaard artikel 14 der wet van 5 november 1790 *concernant l'administration des domaines nationaux.*

Dit artikel is van den volgende inhoud:

»Le ministère des notaires ne sera nullement nécessaire pour la passation desdits baux, ni pour tous les autres actes d'administration. Ces actes ainsi que les baux seront sujets au contrôle, et ils emporteront hypothèque et exécution parée. La minute sera signée par les parties qui sauront signer et par les membres présens du directoire, ainsi que par le secrétaire qui signera seul l'expédition.

Er heeft alzoo ten deze geen empietement op de functiën der notarissen kunnen plaats hebben, weshalve de gestelde vraag noodwendig ontkennend moet beantwoord worden, hoezeer het inderdaad een punt van ernstige overweging soude kunnen zijn, en bij wettelijke verordening het overigens algemeen verpligt ministerie der notarissen, ook tot die handelingen uit te strekken, daar toch de meer wetenschappelijke opleiding dergenen, die zich na de invoering der nieuwere wetgevingen tot het gewigtig ambt van notaris voorbereiden, voor iegelijk en dus ook voor het meergemeld bestuur, meerdere waarborgen oplevert, dat de acten met nauwgezetheid, nauwkeurigheid en volgens de wettelijke vereischen zullen worden opgemaakt.

Doch vermits, zoolang hierin geene verandering is gebragt, er een wettelijke afdoende grond voor de afwijzende beschikking van Zijne Excellentie den minister van financiën bestaat, was het minstens onnoodig, buiten de zaak eene andere beweegreden te willen opsporen.

Breda, 23 februari 1846. Een Rechtsbeoefenaar.

»Er bestaat eene eigenaardige theorie »der praktijk, even als er eene theorie »der wetenschap bestaat; »de eerste is het teruggekaatste beeld »der natuur zelve, en hare beginselen »zelve uit de natuur genomen; iets »dat bestaat, niet iets, dat bedacht »is; . . . zij wordt bij haren invloed »op de natuur, dat is, aan het ziek- »bed bevestigd.» HUFFELAND.

Een zekere X². doet mij, in no. 41 der *Arnhem- »sche Courant* van vrijdag den 20sten februari jl., de eer aan, mij colligator een *practicus* te noemen; alleenlijk schijnt mijn collega niet te zijn, mij onder die practici te rangschikken, *bij wien de »moed van het zakken en de lust aan het uitdooven is.* Tot Zijn Eds. genastelling geef ik hier de verzekering, dat, in den zin, waarin ik, in mijn artikel van 30 januari jl. no. 23, van die *moedszakking en »lustuitdooving*, gewisde, ik sta met die *uitkooorie »van practici behoor*, aangestien er voor mij niet meer te concurreren valt en ik er dus voor mijzelven niet het minste belang bij heb, of de plaatsen, welke nu reeds ruim twee jaren onvervuld zijn gebleven, sulks nog blijven tot na den 15den oktober dezes jaars, of zelfs tot eind of beginnend 1850.

Volgens X². zou het moeilijk vallen een *negatief* antwoord te geven op de vraag: »is een verge- »lijkend examen het ware middel den kundigste te »bevorderen?»

Iets hooger werd mij het verwijt gedaan, dat ik, die vraag gesteld hebbende, dezelve onbeantwoord liet.

Nu soude men eene beantwoording dier vraag van X². verwachten. Maar neem, de schrijver laat die in het midden; en zegt alleenlijk: *»Het soude moeilij- »kijk vallen, hiër op een negatief antwoord te geven.»*

Daarmede maakt de goede man er zich van af, en zegt, — laten wij liever vragen: »is de laatste »volgde methode de ware?» en hierop antwoordt X². *»Zij is niet volmaakt, zelfs misschien niet in al-*

»len opzigte strikt regtvaardig; maar wij kunnen »ons geene meer regtvaardige UITVOERBAAR denken.»

Ik zeg u dank collega X²! voor uwe rondborstige bekentenis: »dat de laatste gevolgde methode NIET in alle opzigten STRIKT REGTVAARDIG is.

Zóó kwam het ook mij voor, mijn waarde! en dáárom gaf ik te kennen: dat ik, de vroegeré (door U Ed. sloffende genoemd wordende) wijze van bevorderen, de voorkeur gaf. — Gij ziet dus, dat gij u de moeite hadt kunnen sparen, zoo vele woorden te bezigen, om mijn artikel te ontzenuwen (?)

Ik voor mij houde het er voor, dat men, één der beide methoden van bevorderen, met den spothaam »SLOFFENDE» willende bestempelen, dit niet meer recht de door u in bescherming genomen wijze soude kunnen doen, als de door mij verkozené. Want, toen ik in mijn vorig artikel eenige *Belgische chifurgijn- »majoors en eenen Hollander* opnoemde, welke vroeger aan 's rijk's hospitaal werden geëxamineerd, en als aie- »raderen van de militaire geneeskundige dienst kunnen worden aangehaald, — wil ik, ten overvloede, dit getal nog wel met een paar Nederlandsche officieren van gezondheid, (de heeren GOMB en KLOPPERT) vermeerd- »deren, welke er zeer zeker niet bijzonder »volden gediend zijn, als men van hen vooronderstelde dat het met hun examen *slofferig* had toegegaan; en zou- »den er die heeren stellig sterk tegen protesteren, in- »dien men wilde betoogen, dat hunne bevordering, op eene *sloffertige* wijze soude hebben plaats gegrepen; daar beiden, binnen de 5 jaren, van den rang van officier van gezondheid der 2de tot die van 1ste klasse bevorderd werden.

Ik neem dus, mijn goede mijnheer X²! geen woord terug van hetgeen ik in mijn vorig artikel over dit onderwerp schreef; en daar ik niet ontken, dat de medicus vaak den rationelen arts aan eene enkele nitgewerkte ziekte-waarneming herkent, (*mits die »NAAR DE NATURE en niet NAAR DE FANTASIE is bewerkt »geworden!*) soude ik er altijd voor zijn, dat men zich bij de naar bevordering dingende officieren van gezondheid van hunnen praktischen blik aan het ziek- »bed overtuigde; mij verzekerd houdende, dat, als »dat de militaire arts theo- »retisch en praktisch werd onderzocht en bekwaam geoordeeld, dit het krachtigste hulpmiddel zijn zal, om de militaire geneeskundige dienst in waarde en »ahting te doen toenemen.

En ex-officier van gezondheid.

Advertentiën

Bij alle Boekhandlarin in Nederland en Berigten van in- »teekening voorhanden, en wordt Bestelling aangenomen »op het

GOEDKOOPSTE BOEK- EN PLAATWERK:
NEUW NEDERLANDSCH MAGAZIN,

TER VERSPREIDING VAN
Algemeene en Nuttige Kundigheden.
Met ruim 200 PLATEN EN FIGUREN.
Prijz voor één Boekdeel van 52 Bladen 's Jaars f 5,
FRANCO per Post f 6.25.

Tot PREMIE ontvangen de resp. Intekenaren GRATIS een Boekdeel, waarvan alle Maanden een blad druks het licht ziet, onder den titel van:

Schatkamer voor alle Standen.

Behelzende meer dan Honderd wetenswaardige bijzonderheden, benevens allerlei Huishoudelijke Voorschriften en zeer veel wat in de samenleving noodig is, om den naam kan geacht worden. Prijs afzonderlijk f 1.50 's jaars.

Zij, die deze Schatkamer niet kennen kunnen, even als van het *Magazine*, te Amsterdam, en bij meest alle Boekhandlarin alom, de eerste in Januarij jl., uitgegevene Bladen ter inzage bekomen.

Schouwburg te Arnhem.

Onder Directie van den Heer J. V. VELDT,
Oud-Lid en Erste Kamerlid van den Konink- »lyken Schouwburg.

No. 15 in het Abonnement.
Op Zaterdag den 7den Maand 1846.

HET BEDELENDE MEISJE,

Romantisch Tooneelspel in vijf bedrijven (nooit »alhier vertoond), met een prachtig voor dit »stuk geheel nieuw vervaardigde Decoratiën, »geschilderd en de machinerie vermaardigd »door den Heer ROSSER.

De gewone pauze zal in het vierde bedrijf worden »gehouden.
Aanvang ten half 7 ure.

Waterloo te Arnhem.

Den 5 Maart 2 Bl. 5 Palm O'Duin: pag. 0 gev. 6 D.
Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.